

”COVID-19 visar på skadligheten av dubbelbeskattningen av utdelningar i små aktiebolag”

Debatt

Publicerad: 2020-03-27 11:37

DEBATT – av Björn Forssén, advokat och juris doktor

I artikeln ”Samlat grepp nödvändigt beträffande nationella skattereformer” (Dagens Juridik 2020-03-06) tar jag upp riskerna för så kallade bubblor på den svenska bolånemarknaden respektive på aktiebörserna i Sverige och utomlands. Även om coronaviruset var en riskfaktor för dessa sammanhang, tog jag inte upp den i nämnda artikel, som får anses relevant oavsett de ekonomiska konsekvenserna av det nya coronaviruset.

I denna artikel berör jag vissa av de åtgärder som Regeringen har vidtagit med anledning av de negativa ekonomiska konsekvenserna av coronaviruset, särskilt beträffande småföretag som drivs i aktiebolagsform men också i viss mån beträffande risken för en bubbla på Stockholmsbörsen.

Regeringen föreslår i sin extra ändringsbudget den 19 mars 2020 med anledning av nämnda konsekvenser av coronaviruset bland annat tillfälliga anstånd för skatte- och avgiftsinbetalningar (se prop. 2019/20:132 s. 1 och 33).

Dessa tillfälliga anstånds som föreslås bli införda den 7 april 2020, med retroaktiv verkan från och med den 1 januari 2020, innebär att företagen ska få lån från staten i form av en likviditetsförstärkning via skattekontot, genom att de ska kunna ansöka

om anstånd under längst ett år med inbetalning av skatteavdrag, arbetsgivaravgifter och mervärdesskatt (moms) för högst tre redovisningsperioder som infaller under januari–september 2020. Dessutom har Riksbankens direktion, i enlighet med en överenskommelse mellan Regeringen och samarbetspartierna, beslutat om att bankerna får 500 miljarder kr gratis som ska användas för utlåning till företag som är i ekonomisk kris till följd av coronaviruset.

Dessa åtgärder har visat sig otillräckliga, och den 25 mars 2020 presenterade Regeringen och samarbetspartierna ett förslag om inrättande av en statlig företagsakut riktad till i första hand drabbade små och medelstora företag, vilken kommer att administreras av Riksgäldskontoret. Förslaget innebär en statlig lånegaranti, där staten garanterar 70 procent av nya lån från bankerna till företag som drabbats av ekonomiska svårigheter på grund av coronaviruset, men som i övrigt är livskraftiga.

Jag anser att åtgärderna bör kompletteras med att den ekonomiska dubbelbeskattningen av utdelningar av vinster i aktiebolag avskaffas. På så sätt kan enligt min uppfattning framför allt livskraftiga småföretag under rådande kris och inför liknande kriser i framtiden i högre utsträckning själva vidta åtgärder utan särskilda stödåtgärder från staten.

Dubbelbeskattningen innebär att vinsten i ett aktiebolag beskattas med den statliga skatten för juridiska personer (bolagsskatten), och sedan omfattas vinsten även av kapitalbeskattning hos delägarna när den utdelas till dem. Dubbelbeskattningen bör avskaffas, så att vinsten endast träffas av bolagsskatten och att utdelningen av vinsten till aktiebolagets delägare är skattefri. Det bör av de skäl som jag anför gälla redan under ett normaltillstånd, och inte först när en kris liknande den rådande på grund av coronaviruset slår till.

Problemet beträffande de föreslagna reglerna om likviditetsförstärkning via skattekontot visade sig ganska omgående bestå i att många småföretagare inte vågade ansöka hos Skatteverket om anstånd med skatteavdrag, arbetsgivaravgifter och moms. Eftersom det är fråga om lån via skattekontot som ska återbetalas till staten efter ett år, vågar nämligen inte småföretagare ansöka om anstånd, när de inte kan räkna med att de har någon verksamhet som genererar medel till återbetalningar efter ett års stiltje i exempelvis resebranschen, transportsektorn och besöksnäringarna etc. En restaurangverksamhet som har stängt på grund av att kundunderlaget har försvunnit trots lånet via skattekontot måste börja om från noll, och ägaren till företaget kan då inte betungas av ett lån som ska återbetalas till staten utan hänsyn till att det har använts till försök att hålla liv i verksamheten.

Det problemet visade sig snabbt vara förenat med problemet att småföretagen knappast kunde komma i åtnjutande av de gratispengar som bankerna kan få enligt Riksbankens beslut, eftersom bankerna inte lånar ut till en småföretagare vars ekonomiska prognos är den nyss beskrivna. De ekonomiska nyckeltalen för företagarens verksamhet förändras inte av ett lån via skattekontot. Ett anstånd med skatteavdrag, arbetsgivaravgifter och moms för tre redovisningsperioder under ett år innebär bara en tillfällig likviditetsförstärkning. I ett obeståndsperspektiv förbättras inte företagets ekonomi, och då lånar inte

banker eller finansieringsföretag ut till småföretagaren med nämnda ekonomiska prognos de pengar som banken eller finansieringsföretaget kan få gratis från Riksbanken.

Om Regeringen vill göra något som under rådande coronaviruskris och även framgent inför liknande kriser hjälper småföretagare med annars livskraftiga verksamheter, bör den överväga att avskaffa dubbelbeskattningen av vinster som utdelas i aktiebolag. I det hänseendet ska det inte vara fråga om ett tillfälligt lån, och jag gör följande reflektioner.

De åtgärder som Regeringen har infört eller föreslår bli införda avser att rädda livskraftiga företag från att gå under på grund av en ekonomisk kris till följd av coronaviruset. Enligt min uppfattning bör därför, särskilt när det gäller företagsformen aktiebolag – av administrativa förenklingsskäl – en åtgärd, som är neutral med avseende på om ett sådant företag är ett småföretag, medelstort företag eller exempelvis ett börsbolag, komplettera de av Regeringen initierade åtgärderna.

En sådan neutral åtgärd för aktiebolag av olika storlek vore att avskaffa den ekonomiska dubbelbeskattningen av vinster som utdelas av aktiebolag. Om ett aktiebolag har fritt eget kapital att utdela, är det också ett tecken på att bolaget har en god självfinansieringsgrad och därmed är livskraftigt. Det är med andra ord ett sådant företag som åtgärderna på Regeringens initiativ avser att rädda undan de negativa ekonomiska konsekvenserna av coronaviruset.

Om ett småföretag som drivs i aktiebolagsform får dela ut den redan bolagsbeskattade vinsten utan att den också blir föremål för kapitalbeskattning hos delägarna, stimulerar det den som är avgörande för att företag ska existera överhuvudtaget, nämligen företagaren. Denne kan då ta ut en utdelning som stärker köpkraften för honom eller henne med familj, genom att en del av vinsten inte går förlorad i form av kapitalbeskattning. Denna förstärkande effekt blir också relativt sett större i småföretag än i exempelvis börsbolag, jämfört med vad som är fallet enligt gällande regler med en dubbelbeskattning av vinster som utdelas i aktiebolag, eftersom företagaren kan ersätta egna löneuttag med utdelning, varvid en lägre lönekostnad och arbetsgivaravgifter i bolaget ökar utrymmet för utdelning (minus bolagsskatten på vinsten).

Med mitt förslag kan de småföretag som Regeringen avser att värna mot de negativa ekonomiska konsekvenserna av coronaviruset, dvs. de som är livskraftiga idag, själva bedöma om de också behöver ansöka om tillfälligt anstånd med skatteavdrag, arbetsgivaravgifter och moms eller klarar sig bäst utan ett sådant tillfälligt lån från staten. Därmed skulle småföretagen inte heller vara helt utlämnade till att bankerna gör bedömningen av om bolaget är livskraftigt. En småföretagare som driver sin verksamhet i aktiebolagsformen kan på detta sätt själv avgöra om denne ska ta ett lån via skattekontot och därmed riskera att bli stämd för personligt betalningsansvar (företrädaransvar) den dag det tillfälliga anståndet upphör, och lånet kanske inte är möjligt för bolaget att återbetala till staten.

Med mitt förslag kan sålunda livskraftiga småföretag som drivs i aktiebolagsformen i högre utsträckning än vad som var fallet vid inledningen av den rådande ekonomiska krisen på grund av COVID-19 själva vidta ovan beskrivna åtgärder. I många sådana

småföretag skulle särskilda stödåtgärder från staten inte behövas, och de hamnar därmed inte på mellanhand, genom att den vid sådant framtida tillfälle sittande regeringen går in med åtgärder som efter en tid visar sig otillräckliga, varvid det annars livskraftiga småföretaget går under, innan tillräckliga stödåtgärder vidtagits. Om den ekonomiska dubbelbeskattningen av vinster som utdelas i aktiebolag avskaffas, skulle det i åter andra små och medelstora företag vara tillräckligt med korttidspermitteringar av anställda som en stödåtgärd vid sidan av att företagsledaren för egen del tar ut skattefri utdelning till sig själv i stället för lön.

Angående större aktiebolag kan mitt förslag stimulera börsen, så att börsaktier fortsatt bland annat kan vara ett viktigt placeringsalternativ för de allmänna pensionsfonderna. Se även om risken för en börsbubbla enligt min tidigare artikel.

Avslutningsvis får jag påminna om att den borgerliga så kallade fyrklöverregeringen (Moderaterna, Centerpartiet, Kristdemokraterna och Folkpartiet, numera Liberalerna) avskaffade dubbelbeskattningen av aktiebolags utdelningar, vilket blev en kortvarig företeelse. Skattefriheten på utdelningar från aktiebolag gällde för beskattningsåret 1994, men den ekonomiska dubbelbeskattningen av vinster som utdelas i aktiebolag återinfördes av Socialdemokraterna när de återtog regeringsmakten i valet 1994.

Om någon nationalekonom ska rådfrågas angående för- och nackdelar med mitt förslag, bör denne i första hand tillfrågas om det framkom någon samhällsekonomisk skada till följd av skattefriheten för utdelningar från aktiebolag under 1994. Jag känner inte till någon sådan, och frågeställningen bör som avgörande för mitt förslag snabbtredas, om så inte skett tidigare. Mitt förslag om ett avskaffande av den ekonomiska dubbelbeskattningen av vinster som utdelas i aktiebolag bör inte utan en sådan utredning okritiskt avfärdas.